

עירוב תבשילין

טל אזוביב

ראשי פרקים:

פתיחה
יסודות דין עירוב תבשילין
גדרי עירוב תבשילין
מספר
כמות
סוג
עירוב לאדם אחר
נאכל עירובו
טעם השם - "עירוב תבשילין"
הלכה
סדר הנחת עירוב תבשילין
סיכום

פתיחה

כאשר מגיעים אנו אל הסיטואציה שבה יו"ט חל בצמוד ליום השבת, נפגשים אנו עם המושג עירוב תבשילין. כידוע, ישנו איסור להכין ולעשות פעולות מיו"ט לחול, וכן משבת לחול, אך מה הדין לגבי עשיית מלאכה מיו"ט לשבת וכן להפך? בזאת אנו נדון במאמרנו.

יסודות דין עירוב תבשילין

המשנה במסכת ביצה (פרק שני, א) אומרת כך:

יום טוב שחל להיות ערב שבת, לא יבשל בתחילה מיום טוב לשבת. אבל מבשל הוא ליום טוב. ואם הותיר, הותיר לשבת. ועושה תבשיל מערב יו"ט וסומך עליו לשבת.

לפי דברי המשנה, לכתחילה אין לבשל מיום טוב לשבת. אבל אם בישלת ונשאר לך מאכלים מיום טוב, אזי אתה יכול לאכלם בשבת. ממשיכה המשנה ואומרת שאפשר להכין תבשיל כלשהו מערב יו"ט, ולסמוך עליו את שאר הבישולים לשבת, דהיינו 'עירוב תבשילין'.

הגמרא (טו, ב) שואלת שאלה מתבקשת על דברי המשנה, מה המקור מהתורה לאותו הדין של עירוב תבשילין, מהיכן סמכו חכמים את דבריהם? כיוון שלכאורה, אם לא יהיה סימוך מן הפסוקים, יוצא שעירוב תבשילין הוא גזירת חכמים בעלמא. לפי דעה אחת בגמרא דין עירוב תבשילין נלמד מן הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו".¹ לדעת רש"י השכחה המדוברת כאן היא שעקב אירוח סעודת היום ביום טוב, ישכח האדם מכבוד השבת ויכנס אליה ללא היכר, מכאן בא הזיכרון של יום השבת ע"י עשיית אותו תבשיל. הר"ן (ח, א בדפי הרי"ף ד"ה "זוכרהו מאחר שבא להשכיחו") חולק על דברי רש"י ואומר שהשכחה היא משל לאיסור שחל עליי לבשל מיום טוב לשבת, והנמשל לזיכרון בפסוק הוא בעצם העירוב תבשילין שלי שבא ומתיר לי לבשל מיום טוב לשבת. לפי דעה אחרת בגמרא דין עירוב תבשילין נלמד בעצם מהפסוק הבא: "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו" (שמות, טז, כג). היה על הפסוק לכתוב - היום תאפו ותבשלו, ומתוך כך שלא נכתב כך הדבר מעיד על רמז שישנו יום שיש

¹ שמות, כ, ז.

שבו אי אפשר לבשל, שהוא יום טוב. ועל כן תקנו חכמים שיהיה אפשר לבשל ולאפות בו לשבת, רק על גבי דבר מבושל ואפוי מלפני כן.

ממשיכה הגמרא ושואלת מה הטעם של תקנת עירוב תבשילין? לפי רבא, צריך האדם לברור לו מנה יפה ליום טוב ומנה יפה לשבת, אין הוא צריך לאכול בשבת שאריות של יום טוב, הדגש הוא כבוד השבת שעליו אנו מנסים לשמור. לעומתו, דעת רב אשי היא שהדגש הוא לא כבוד השבת אלא כבוד יום טוב, וע"י שתכין תבשיל מיוחד שרק בזכותו תוכל לבשל מיום טוב לשבת, יהיה מובן בקל וחומר שאין היתר לבשל מיום טוב לחול, ולכן תיקנו את העירוב הנ"ל.

גדרי עירוב תבשילין

מספר

בעניין מספר התבשילים המינימלי הנדרש בכדי לצאת ידי חובת עירוב תבשילין, צריכים לחזור אנו אל דברי המשנה, שם נראה שישנה מחלוקת בין בית שמאי ובין בית הלל לגבי מה כמות התבשילים. לפי בית שמאי על האדם להכין שני תבשילים, ולפי בית הלל די לנו בתבשיל אחד. המשנה מציינת שלפי בית שמאי תבשיל אחד שיש בו שני מוצרים, לדוגמת המשנה דג וביצה המונחת עליו, יש בו כדי לצאת ידי חובת עירוב תבשילין. בהמשך הגמרא (יז, ב) מובאת משנה ובה גרסא שונה לדברי בית שמאי ובית הלל, לפי אותה משנה בית שמאי ובית הלל שניהם מודים שיש צורך בשני תבשילים בכדי לצאת ידי חובת עירוב, אך חלוקים הם האם תבשיל ובו שני מוצרים נחשב כשני תבשילים, לדעת בית שמאי הוא אינו נחשב כשניים, ולדעת בית הלל הוא אכן נחשב כשני תבשילים ואפשר לצאת בו ידי חובת העירוב. להלכה פוסק רבא, שהולכים כמו התנא שלנו במשנה, ולפי דברי בית הלל, דהיינו שדי לנו בתבשיל אחד בלבד כדי לצאת ידי חובת עירוב תבשילין.

כמות

מובאות בגמרא (טז, א-ב) מספר אמירות בעניין הכמות הנצרכת בשביל שמאכל ייחשב כתבשיל לדין העירוב:

תני ר' חייא: עדשים שבשולי הקדירה, סומך עליהן משום עירובי תבשילין. וה"מ דאית בהו כזית. אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: שמנונית שעל גבי הסכין, גוררו וסומך עליו משום עירובי תבשילין. והני מילי דאית בהו כזית.

מדברי הגמרא אפשר ללמוד שעירוב תבשילין לא חייב להיות על דבר חשוב, אבל צריך הוא להיות לפחות כזית מאכל כלשהו. דבר המובא בפירוש בעמוד הבא בגמרא (טז, ב): "אמר ר' אבא: ערובי תבשילין צריכין כזית".

הגמרא שואלת את השאלה האם צריך כזית לכל אחד מבני הבית, או כזית אחד לכולם? ועונה, שמספיק כזית אחד בין לאדם אחד ובין למאה אנשים.

סוג

בדף טז, א מובא כך:

אמר אביי: לא שנו אלא תבשיל, אבל פת לא. מאי שנא פת דלא? אילימא מידי דמלפת בעינן, ופת לא מלפתא. והא דייסא נמי דלא מלפתא! דאמר ר' זירא: הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא. ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: מערבין בדייסא. אלא מידי דלא שכיח בעינן, ופת שכיחא. ודייסא לא שכיחא. איכא דאמרי אמר אביי: לא שנו אלא תבשיל, אבל פת לא. מאי טעמא? אילימא דמידי דלא שכיח בעינן, ופת שכיחא. והא דייסא לא שכיחא! ואמר רב נחומי בר זכריה משמיה דאביי: אין מערבין בדייסא. אלא מידי דמלפת בעינן, ופת לא מלפתא. ודייסא נמי לא מלפתא- דאמר ר' זירא: הני בבלאי טפשאי דאכלי נהמא בנהמא.

מדברי הגמרא האלו יוצא שעירוב תבשילין לא עושים לא בפת ולא במיני מזונות (ריפות) וכיוצא בהן, אלא בתבשיל שהוא פרפרת, דהיינו נאכל עם הפת כגון בשר ודגים וכיוצא בהן. וכך מובא להלכה ברמב"ם: "ואין עושין עירוב זה לא בפת ולא בריפות וכיוצא בהן, אלא בתבשיל שהוא פרפרת כגון בשר ודגים וביצים וכיוצא בהן".²

תוספות (יו, ב ד"ה "אמר רבא") חולק על ההבנה הזו בגמרא, וטוען שכאשר רוצה האדם להכין תבשיל מיום טוב לשבת, אזי מה שנאמר לעיל בדברי הרמב"ם נכון. אך, כאשר רוצה האדם לאפות מיום טוב לשבת, חייב הוא להכין בעירוב תבשילין שלו פת! תוספות לומד דבר זה מן הפסוק של "אשר תאפו אפו" שאם תרצה להכין דבר אפוי עלייך להכניס לעירוב דבר אפוי. וכך נראה גם מדברי הרא"ש.³

הר"ן (י, א מדפי הרי"ף ד"ה "אמר רבא") חולק על תוספות, ואומר שברור שבתבשיל יוצאים ידי חובת דין עירוב, גם אם רוצה להכין הוא פת. מוכיח זאת גם מדברי התוספתא אשר נראה ממנה בבירור שבתבשיל אחד יוצאים ידי חובה, וגם מכך שבדברי הרי"ף המשנה מובאת בצורתה, וכן מזה שהרי"ף משמיט את דברי ר' אליעזר על הפסוק "אשר תאפו אפו". מכאן מבינים שהלימוד הוא מהפסוק "זכור את יום השבת", ומוכח שאין צורך בדבר אפוי על הכנת דבר אפוי, ומספיק תבשיל אחד בלבד על הכל כשיטת בית הלל.

השו"ע (או"ח תקכו, ב) פוסק לכתחילה כשיטת התוספות שצריך לעשות עירוב תבשילין מפת ותבשיל, אבל כיוון שעיקר הדין כרי"ף והרמב"ם, אם עירב בתבשיל בלבד יצא ידי חובתו. המשנה ברורה (סק"ז) פוסק שעירוב בפת בלבד אינו מועיל אף לאפיה. השו"ע (סעיף ה) פוסק שמותר לאפות בכל תבשיל שמלפתים בו את הפת, אפילו בתפוחים מבושלים שניתן לאוכלם חיים.

עירוב לאדם אחר

הגמ' אומרת שאין חיוב שכל אחד ואחד יעשה עירוב תבשילין בעצמו, אלא אחד יכול להוציא אחרים ידי חובתם אף ללא ידיעתם. וכך לשון הגמרא (טז, ב):

אמר רב הונא אמר רב ערובי תבשילין צריכין דעת פשיטא דעת מניח בעינן דעת מי שהניחו לו בעינן או לא בעינן תא שמע דאבוה דשמואל מערב אכולה נהרדעא רבי אמי ורבי אסי מערבו אכולהו טבריא.

בעל ה"שיטה מקובצת" (על מסכת ביצה טז, ב ד"ה "פשיטא דעת מני בעינן") שואל שאלה פשוטה על דברי הגמרא, מדוע בכלל עולה השאלה האם צריך את דעת מי שמניחים לו או לא, הרי אנחנו זוכים בשבילו, וידוע שזכין לאדם שלא בפניו! ומתוך בשם רב אחא שכיוון שעירוב תבשילין שיעורו בכזית, וכשמערבים על יותר מאדם אחד יוצא שמערבים על כל אדם פחות מכזית, ושיעור של פחות מכזית אין בו דין של זכייה, ולכן עלתה שאלת הגמרא.

אך, מקשה השיטה מקובצת שוב, הפעם בשם הריטב"א, שבכל זאת אנחנו זוכים לאדם שע"י העירוב תבשילין יוכל האדם להכין צרכיו לשבת! ושוב חוזרת התמיהה על דברי הגמרא. עונה הריטב"א, שדין עירוב תבשילין עניינו להוות היכר בין יום טוב לשבת, וכשאותו אדם שמערבים עליו לא יודע על כך, אין כאן שום היכר, ועל כן עלה הספק בגמרא.

הגמ' מגבילה את הוצאת האחרים ידי חובתם בשתי הגבלות, אפשר להוציא ידי חובה רק אנשים הנמצאים בתוך תחום השבת של האדם המערב. ועוד, אי אפשר להוציא פושעים יד"ח על ידי העירוב. רש"י (ד"ה "עד תחום שבת", וכן ד"ה "סמוך אדידי") מסביר את שתי ההגבלות הללו בהסבר אחד.

² הלכות יום טוב, פרק ו הלכה ג.

³ פרק שני סימן יא.

ניתן לערב רק לעומדים בתחום שבת מפני ש"לעומדים חוץ לתחום לא היה דעתו של מניח עליהם, ולא עלו על לבו לזוּכְרָן". והאדם המערב אינו מוציא פושעים מפני "שאינן דעתי על המזידין והפושעים שאינם חרדים לדברי חכמים". מעיקר הדין ניתן להוציא אף אנשים הנמצאים מחוץ לתחום ואף פושעים, אבל מן הסתם דעתו של המערב רק על האנשים שבתוך התחום ורק על הכשרים החרדים לדבר ה'. משמע מפירושו של רש"י, שאם כיוון המערב בפירוש על האנשים שמחוץ לתחום ועל הפושעים, עירובו מערב עליהם.⁴

הרא"ש (סוף ס"ב, וס"ג) אומר שלכתחילה כל אחד חייב להניח עירוב תבשילין בעצמו, ואינו יכול לסמוך על עירובו של גדול העיר. עירוב גדול העיר מיועד רק לאנשים ששכחו לעשות בעצמם עירוב. הסומך לכתחילה על עירובו של גדול העיר מוגדר כפושע, ואינו יוצא בעירובו. מפשטות לשונו של הרא"ש משמע שחכמים הפקיעו את זכותו של הפושע לצאת בעירובו של גדול העיר.

לפי רש"י והרא"ש מי שאינו עושה עירוב בעצמו אלא סומך לכתחילה על עירובו של גדול העיר, נקרא פושע, ואינו יוצא בעירוב זה. הסברם של רש"י והרא"ש מבוסס על "ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל" (טז, ב):

ההוא סמיא דהוה מסדר מתניתא קמיה דמר שמואל חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה סמוך אדידי לשנה חזייה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציבת אמר ליה דלא אותיבי ערובי תבשילין אמר ליה פושע את לכלי עלמא שרי לדידך אסור.

בשנה הראשונה מר שמואל הוציא אותו בעירובו, בשנה השנייה מר שמואל אמר לו שהוא פושע, ואינו יוצא בעירובו. על הסברם של רש"י והרא"ש קשה, אם "ההוא סמיא" פשע בתקנת חכמים מדוע היה עצוב בשנה השנייה? בשלמא בשנה הראשונה, שלא ידע שהוא יכול לצאת בעירובו של מר שמואל היה עצוב שאינו יכול לבשל לשבת, אבל בשנה השנייה שידע שיוצא בעירובו של מר שמואל, והוא פשע בתקנת חכמים, מדוע היה עצוב?⁵

מכח קושייה זו מפרש, כנראה, הר"ן פירוש אחר: "כיון דעציבת גלית אדעתך שאינך רוצה לסמוך בשל אחרים ולא הנחת ואף אני אין דעתי על הפושעים שאינן רוצים לסמוך עלי".⁶

מפירושו של הר"ן משמע שניתן לכתחילה לסמוך על עירובו של גדול העיר, אבל "ההוא סמיא" לא רצה לסמוך על עירוב זה, ולכן אינו יוצא בעירוב של גדול העיר. פירוש הר"ן, שניתן לכתחילה לסמוך על עירובו של גדול העיר, מופיע גם בפירושו של בעל המאור.⁷ בעל המאור מפרש שכל בני העיר יכולים לסמוך לכתחילה על עירובו של גדול העיר, ו"ההוא סמיא" לא היה בעיר, ולא יצא ידי חובתו בעירובו של מר שמואל. שמואל אמר לו "סמוך אדידי", בוא אכול בביתי מסעודתי. כל זה נכון לגבי השנה הראשונה, אך כיוון שפשע בשנה השנייה ולא דאג לעצמו לעירוב לא על ידי עצמו, ולא על ידי אחרים שיוציאו אותו ידי חובתו, אמר לו שמואל שהוא פושע, ואינו מזמין פושעים לסעודתו.

נראה לפרש שלדעת בעל המאור והר"ן עירוב תבשילין הוא "מתיר", ויכול לסמוך לכתחילה על כל עירוב, בין עירוב שלו ובין עירוב של גדול העיר. רש"י והרא"ש סוברים שעירוב מהוה הן "מתיר" לבשל מיום טוב לשבת, והן מצוה "כדי שיברור מנה יפה לשבת". את המצוה חייב לקיים בעצמו, וידי חובת "מתיר" מקיים אף בעירוב של גדול העיר. כשהיה אנוס או שוגג, הפסיד את המצוה, אבל יכול

⁴ כך מפורש בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תרפג.

⁵ רש"י והרא"ש כנראה מסבירים שאף רשלנות מהוה פשיעה. ההוא סמיא היה עצוב מפני ששכח לקיים דברי חכמים, אבל שכחה כפולה אינה מהוה שגגה אלא רשלנות, ודינה של רשלנות כדין פשיעה.

⁶ ט, א בדפי הרי"ף, ד"ה "ההוא".

⁷ ט, א בדפי הרי"ף.

לבשל מפני שעירובו של גדול העיר מתיר לו לבשל מיום טוב לשבת. כשפשע, חכמים הפקיעו, לדעת הרא"ש, את עירובו, ואינו יוצא בעירובו של גדול העיר.

השו"ע (תקכו, ז) פוסק כרא"ש שאסור לכתחילה לסמוך עירובו של גדול העיר, אלא רק מי ששכח או נאנס יוצא בעירוב של גדול העיר. הוא (תקכו, י) פוסק כמפורש ברי"ף וברמב"ם שגדול העיר צריך לזכות את העירוב על ידי גדול בר דעת שיכול להקנות לאנשי העיר את העירוב.

נאכל עירובו

בגמרא (יז, ב) נאמר כך: "אמר אביי נקטינן התחיל בעיסתו ונאכל עירובו גומר". המשנה (טו, ב) אומרת שמותר לבשל ביום טוב לשבת רק אם העירוב קיים, אבל אם נאכל או אבד אסור. אביי מחדש, שאם התחיל בעיסתו ונאכל עירובו גומר. הרא"ש (סימן יב) והר"ן (י, א מדפי הרי"ף, ד"ה "אמר אביי") מסתפקים האם מותר לו לגמור את העיסה הזו בלבד, או שמותר לו לגמור את כל תבשילי השבת, אך אינם מכריעים את הספק. ניתן לומר שאם העירוב מהווה היכר בעלמא, מותר לו לגמור כל תבשיליו, כיוון שהיה לו היכר בתחילת בישולו. אם עירוב מהווה תחילת הבישול לשבת, והבישול ביום טוב מהווה המשך לבישול בערב יום טוב, ניתן לומר שרק התבשיל שהתחילו אותו בזמן שהעירוב היה קיים מוגדר כהמשך הבישול של ערב יום טוב.⁸

השו"ע (או"ח תקכו, טו) פסק שאם נאכל העירוב או אבד מותר לבשל לשבת רק אם נשאר ממנו כזית.

טעם השם - "עירוב תבשילין"

הרמב"ם (הלכות שבייתת יום טוב, פרק ו', הלכה ב') כותב שעירוב תבשילין נקרא כך בגלל הדמיון שלו למושג ההלכתי עירוב חצרות - כפי שעירוב חצרות נועד להוות היכר - שלא יבואו בני אדם לטעות ולחשוב שמותר להוציא בשבת מרשות לרשות, כך גם עירוב תבשילין מיועד להיכר וזיכרון - כדי שלא יחשבו שמותר לאפות בחג דברים שאינם נאכלים בו.

בצורה פשוטה יותר ניתן לבאר שבעירוב תבשילין בעצם 'מערבים' (כלומר מצרפים) את המאכלים שבושלו טרם החג למאכלים שבושלו בחג עצמו, ועל כן מותר, לדברי חז"ל, לבשל מיום החג ליום השבת שחל לאחריו.

הלכה

עירוב תבשילין הוא תבשיל שמניחים בערב יום טוב עבור שבת שסמוכה ליום טוב, וכל זמן שה'עירוב' קיים, מותר לעשות ביום טוב עבור שבת את כל מה שמותר לעשות עבור יום טוב. תבשיל העירוב צריך להיות מאכל שראוי לאוכלו עם פת, כדוגמת בשר, דגים, ביצים, סלטים מבושלים. אבל דבר שאין ראוי לאוכלו עם פת, כגון דייסה, אטריות ואורז, למרות שהם מבושלים, אינם ראויים לעירוב.⁹ רבים נהגו להניח ביצים לעירוב, מפני שהן היו נשמרות גם בלא מקרר עד השבת.¹⁰ תבשיל העירוב יכול להיות מבושל, צלוי, שלוק או מעושן. ואפילו מאכל כבוש ראוי ל'עירוב', שכל כבוש כמבושל. אבל מאכל חי אינו יכול לשמש כ'עירוב'.¹¹

⁸ הסבר זה אינו בהכרח.

⁹ שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקכו, סעיף ד.

¹⁰ ערוך השולחן, אורח חיים, סימן תקכ"ז, סעיף יג.

¹¹ שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקכו, סעיף ה; שער הציון, כה.

לכתחילה טוב להניח בנוסף לתבשיל גם פת בשיעור נפח כ'ביצה', מפני שיש מי שסובר שהתבשיל מתיר בישול והפת מתירה אפיה. אבל מצד הדין גם מי שהניח תבשיל בלבד, רשאי לבשל ולאפות לשבת. כשם שתבשיל בשיעור כזית מועיל לאדם אחד כך הוא יכול להועיל לכל בני הבית. וגם המניח עירוב עבור כל בני העיר, יכול להוציא את כולם בכזית אחד.¹²

לכתחילה טוב שיניח ל'עירוב' מנה יפה ומכובדת, ואם אפשר טוב לערב על סיר מלא שבושל בערב יום טוב לכבוד שבת. אמנם מצד הדין אפילו נטל עדשים שנשארו בשולי הקדירה שבושלו לצורך יום חול, יצא ידי חובה, ובתנאי שיהיה בתבשיל שיעור כ'זית'.¹³ התחילו לאכול מתבשיל העירוב ביום טוב, כל זמן שנותר ממנו כ'זית', מותר לבשל ולאפות ולהכין את כל צרכי השבת. אבל אם לא נותר ממנו כ'זית', אסור לעשות יותר מלאכות ביום טוב לקראת שבת. וגם אם נותרה הפת שהונחה לעירוב, אין היא מועילה, כי עיקר העירוב הוא התבשיל.¹⁴

גם מי שאין בכוחו לבשל מיום טוב לשבת, יניח עירוב תבשילין ויברך על הנחתו, מפני שעיקר מגמת העירוב לתת לאדם את האפשרות לבשל מיום טוב לשבת גם אם בפועל לא יבשל. בנוסף לכך, על ידי העירוב הוא זוכר את השבת, ודואג להכין מאכלים כדי לעגנה בשלוש סעודות. ועוד, שלרוב הפוסקים,¹⁵ העירוב מתיר להדליק ביום טוב את נרות השבת.

סדר הנחת עירוב התבשילין

כך הוא סדר הנחת 'עירוב תבשילין': יטול תבשיל ופת ויברך: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו על מצוות עירוב". ויאמר: "בדין עירובא יהא שרי לנא לאפויי ולבשולי ולאדלוקי שרגא ולמעבד כל צרכנא מיום טוב לשבת". ואפשר לומר בעברית: "בזה העירוב יהא מותר לנו לאפות ולבשל ולהדליק נר ולעשות כל צרכנו מיום טוב לשבת".

כאשר אומרים את נוסח העירוב מתירים בכך לעשות את כל המלאכות המותרות ביום טוב עבור שבת.¹⁶ ויש מחמירים שאם לא הזכיר במפורש מלאכה שמתכוונים לעשות, כגון לשחוט, אזי אסור לשחוט.¹⁷ מנגד, יש סוברים שבדיעבד גם אם הניח את העירוב בלא לומר דבר, עירובו מועיל לכל המלאכות. למעשה, לכתחילה מי שמתכנן לעשות מלאכה שאינה מוזכרת בנוסח, יזכיר אותה במפורש ולא יסתפק באמירת הנוסח "למעבד כל צרכנא", אבל אם לא אמר, יסמוך על המקילים.¹⁸ ולכן, המתכוון לשחוט ביום טוב עבור שבת, או לברור מאכלים, או לשחוק תבלינים, לכתחילה טוב שיזכיר בעת הנחת העירוב את המלאכות שהוא מתכוון לעשות. אולם למעשה, גם אם לא הזכיר, כל מלאכה שמותר לעשות ביום טוב מותר לו לעשות לצורך השבת, שכן בנוסח הנחת העירוב אומרים: "בזה העירוב יהיה מותר לנו לעשות כל צרכנו מיום טוב לשבת".

סיכום

¹² שולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקכז, סעיף ב' וסעיף ג', וראה גם רמ"א.

¹³ שם, סעיף ו.

¹⁴ שם, סעיף טו.

¹⁵ בה"ג, אור זרוע, רא"ש, רשב"א ור"ן.

¹⁶ כך משמע משולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקכז, סעיף יב.

¹⁷ אור זרוע, והרמ"א בשולחן ערוך, אורח חיים, סימן תקכז, סעיף כ.

¹⁸ משנה ברורה, סימן תקכז, סעיף קטן סג.

עירוב תבשילין הוא תקנה הלכתית שמטרתה להתיר בישול אוכל מיום טוב לשבת שחלה מיד לאחריו. במאמרנו דנו במקור דין זה, ביסודותיו, בגדרי הדין ובטעמיו. כן דנו בסוגיות המסתעפות ממנו, ובהשלכותיו ההלכתיות, במקור שמו ובסדר הנחתו.